

Ministerstvo životního prostředí

VĚSTNÍK

MINISTERSTVA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
www.mzp.cz

ROČNÍK XIII, ČERVEN 2013, ČÁSTKA 6

OBSAH

RESORTNÍ PŘEDPISY

Statut Řídícího výboru programu Zelená úsporám 2013	2
Statut Řídícího výboru programu Nová zelená úsporám	5
Metodické doporučení Odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny a Odboru legislativního MŽP k uplatnění pojmu intenzivní technologie a souvisejících pojmů použitých v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů	8

STATUT

Řídícího výboru programu Nová zelená úsporám 2013

Článek 1

Úvodní ustanovení

Řídící výbor programu Nová zelená úsporám 2013 (dále jen „Řídící výbor“) se zřizuje pro řízení realizace programu Nová zelená úsporám 2013 (dále jen „Program“).

Program je zaměřen na podporu snížení energetické náročnosti budov a současně snížení emisí skleníkových plynů z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR (dále jen „Fond“).

Článek 2

Působnost a úkoly Řídícího výboru

Řídící výbor je vrcholným orgánem Programu, který je zodpovědný za jeho průběh a realizaci v souladu se stanovenými cíli. Veškerá usnesení a jiné výstupy z činnosti Řídícího výboru jsou základním podkladem pro rozhodovací činnost ministra v rámci Programu.

1. Hlavními úkoly Řídícího výboru jsou zejména:
 - 1.1 návrhy na úpravy alokace finančních prostředků pro jednotlivé oblasti podpory Programu a návrhy jejich změn podle vývoje Programu,
 - 1.2 návrhy monitorovacích a finančních ukazatelů, které se používají k vyhodnocování úspěšnosti Programu a dosahování jeho stanovených cílů,
 - 1.3 navrhování úprav a změn v nastavení Programu, které umožní dosažení cílů nebo zlepšení řízení Programu,
 - 1.4 úpravy a změny Programu, podstatné pro jeho úspěšnou realizaci,
 - 1.5 doporučení způsobů řízení vedoucích k zefektivnění realizace Programu.
2. Náklady spojené s činností Řídícího výboru jsou hrazeny z prostředků Programu.

Článek 3

Složení Řídícího výboru

1. Řídící výbor má 14 členů, kterými jsou předseda Řídícího výboru (dále jen „předseda“), 2 místopředsedové Řídícího výboru (dále jen „místopředseda“) a další členové Řídícího výboru (dále jen „člen“).
2. Předsedou je náměstek ministra životního prostředí zodpovědný za Program.
3. Ministr životního prostředí jmenuje a odvolává předsedu, místopředsedy a další členy Řídícího výboru včetně jejich náhradníků.
4. Členy Řídícího výboru jsou:
 - 4.1 9 zástupců Ministerstva životního prostředí,
 - 4.2 4 zástupci Fondu,
 - 4.3 předseda Rady Fondu.
5. Návrhy na jmenování členů a jejich náhradníků za Ministerstvo životního prostředí předkládá ministři životního prostředí náměstek ministra životního prostředí zodpovědný za Program. Návrhy na jmenování členů a jejich náhradníků za Fond předkládá ministři životního prostředí ředitel Fondu.
6. Při sestavování Řídícího výboru je přihlíženo k principu rovnosti příležitostí.
7. Členství v Řídícím výboru je čestné. Náklady spojené s účastí na jednání anebo související s činností vyplývající z členství Řídícího výboru hradí vysílající organizace nebo instituce.

Článek 4

Práva a povinnosti

1. Předseda:
 - 1.1 zastupuje Řídící výbor navenek,
 - 1.2 je odpovědný za činnost Řídícího výboru,
 - 1.3 svolává jednání Řídícího výboru z vlastní iniciativy nebo na základě písemné žádosti nejméně jedné třetiny členů Řídícího výboru, navrhuje program a řídí jeho jednání,

- 1.4 bere na vědomí účast hostů na jednání Řídícího výboru. Hostem může být osoba relevantní pro činnost Řídícího výboru,
 - 1.5 odpovídá za dodržování pravidel statutu Řídícího výboru všemi členy Řídícího výboru,
 - 1.6 v případě potřeby může zahájit proces písemného projednání naléhavé záležitosti prostřednictvím e-mailu, který může vést k rozhodnutí,
 - 1.7 v případě své nepřítomnosti na jednání Řídícího výboru pověří vedením jednání Řídícího výboru jednoho z místopředsedů.
2. Místopředseda:
 - 2.1 zastupuje předsedu v době jeho nepřítomnosti,
 - 2.2 vykonává ostatní práva a povinnosti podle odst. 3 tohoto článku.
3. Člen:
 - 3.1 je povinen se účastnit jednání osobně. Nemůže-li se ze závažných důvodů účastnit jednání, zastupuje jej náhradník. Náhradník má v takovém případě stejná práva jako jmenovaný člen,
 - 3.2 nemůže-li se ze závažných důvodů účastnit jednání člen ani náhradník Řídícího výboru, je člen povinen pověřit písemně¹ svého zástupce (dále jen „pověřený zástupce“). Jmenovitou účast tohoto pověřeného zástupce musí předsedovi, prostřednictvím tajemníka Řídícího výboru, oznámit nejméně 2 pracovní dny před jednáním Řídícího výboru,
 - 3.3 je povinen aktivně se podílet na práci Řídícího výboru a plnit úkoly vyplývající z usnesení přijatých na zasedání Řídícího výboru,
 - 3.4 je oprávněn předkládat Řídícímu výboru návrhy k projednání,
 - 3.5 má právo předsedovi navrhnout přizvání odborníků k určitým bodům, anebo k celému jednání Řídícího výboru. Jmenovitou účast těchto odborníků musí předsedovi, prostřednictvím tajemníka Řídícího výboru, navrhnout nejméně 5 pracovních dnů před jednáním Řídícího výboru.
4. Přizvání hosté mají právo účastnit se diskuse k projednávaným tématům. Přizvaní odborníci na vyzvání předsedy nebo místopředsedy prezentují svá odborná stanoviska k daným otázkám souvisejícím s realizací Programu.

Článek 5

Tajemník Řídícího výboru

1. Funkci tajemníka Řídícího výboru vykonává pověřený pracovník Fondu. Tajemníka jmenuje předseda po dohodě s ředitelem Fondu.
2. Tajemník Řídícího výboru:
 - 2.1 není členem Řídícího výboru; má právo účastnit se jednání bez práva hlasovat,
 - 2.2 organizačně zajišťuje jednání Řídícího výboru,
 - 2.3 shromažďuje materiály a informace potřebné pro činnost Řídícího výboru,
 - 2.4 připravuje návrh programu jednání Řídícího výboru, odpovídá za přípravu materiálů pro jednání Řídícího výboru,
 - 2.5 zajišťuje evidenci veškerých dokumentů souvisejících s činností Řídícího výboru, jejich zpracování a vyřízení,
 - 2.6 připravuje, zpracovává a předkládá Řídícímu výboru všechny podklady nezbytné pro jeho činnost,
 - 2.7 vykonává další činnosti dle pokynů předsedy, v době jeho nepřítomnosti dle pokynů místopředsedy.

Článek 6

Rozhodování Řídícího výboru

1. Řídící výbor je usnášeníschopný, je-li přítomna nejméně nadpoloviční většina jeho řádných členů, popřípadě náhradníků členů Řídícího výboru.
2. Řídící výbor se usnává především na základě konsensu. V případě, že jej není možno dosáhnout, je na základě rozhodnutí předsedajícího přistoupeno k hlasování. Každý člen Řídícího výboru disponuje jedním hlasem, v případě nepřítomnosti člena právo hlasovat přechází na náhradníka,

¹ V písemném pověření určí rozsah práv, kterými disponuje jím pověřený zástupce

Článek 7

Závěrečné ustanovení

1. Změny statutu Řídícího výboru se provádějí vydáním nového statutu, který schvaluje a podepisuje náměstek ministra životního prostředí zodpovědný za Program.
2. Tento statut nabývá účinnosti dnem podpisu 10. 5. 2013 náměstka ministra pro sekci technické ochrany životního prostředí.

*Mgr. Tomáš Jan Podivínský
náměstek ministra*

STATUT

Řídícího výboru programu Nová zelená úsporám

Článek 1

Úvodní ustanovení

Řídící výbor programu Nová zelená úsporám (dále jen „Řídící výbor“) se zřizuje pro řízení realizace programu Nová zelená úsporám (dále jen „Program“).

Program je zaměřen na podporu snížení energetické náročnosti budov a současně snížení emisí skleníkových plynů z prostředků z výnosů dražeb povolenek na emise skleníkových plynů v rámci systému EU ETS. Dle § 7 zákona č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, jsou výdaje odpovídající stanovené části výnosů z dražeb povolenek na emise skleníkových plynů realizovány prostřednictvím Státního fondu životního prostředí ČR (dále jen „Fond“).

Článek 2

Působnost a úkoly Řídícího výboru

Řídící výbor je vrcholným orgánem Programu, který je zodpovědný za jeho průběh a realizaci v souladu se stanovenými cíli. Veškerá usnesení a jiné výstupy z činnosti Řídícího výboru jsou základním podkladem pro rozhodovací činnost ministra v rámci Programu.

1. Hlavními úkoly Řídícího výboru jsou zejména:
 - 1.1 návrhy na úpravy alokace finančních prostředků pro jednotlivé oblasti podpory Programu a návrhy jejich změn podle vývoje Programu,
 - 1.2 návrhy monitorovacích a finančních ukazatelů, které se používají k vyhodnocování úspěšnosti Programu a dosahování jeho stanovených cílů,
 - 1.3 navrhování úprav a změn v nastavení Programu, které umožní dosažení cílů nebo zlepšení řízení Programu,
 - 1.4 úpravy a změny Programu, podstatné pro jeho úspěšnou realizaci,
 - 1.5 doporučení způsobů řízení vedoucích k zefektivnění realizace Programu.
2. Náklady spojené s činností Řídícího výboru jsou hrazeny z prostředků Programu.

Článek 3

Složení Řídícího výboru

1. Řídící výbor má 14 členů, kterými jsou předseda Řídícího výboru (dále jen „předseda“), 2 místopředsedové Řídícího výboru (dále jen „místopředseda“) a další členové Řídícího výboru (dále jen „člen“).
2. Předsedou je náměstek ministra životního prostředí zodpovědný za Program.
3. Ministr životního prostředí jmenuje a odvolává předsedu, místopředsedy a další členy Řídícího výboru včetně jejich náhradníků.
4. Členy Řídícího výboru jsou:
 - 4.1 9 zástupců Ministerstva životního prostředí,
 - 4.2 4 zástupci Fondu,
 - 4.3 předseda Rady Fondu.
5. Návrhy na jmenování členů a jejich náhradníků za Ministerstvo životního prostředí předkládá ministři životního prostředí náměstek ministra životního prostředí zodpovědný za Program. Návrhy na jmenování členů a jejich náhradníků za Fond předkládá ministři životního prostředí ředitel Fondu.
6. Při sestavování Řídícího výboru je přihlíženo k principu rovnosti příležitostí.
7. Členství v Řídícím výboru je čestné. Náklady spojené s účastí na jednání anebo související s činností vyplývající z členství Řídícího výboru hradí vysílající organizace nebo instituce.

Článek 4

Práva a povinnosti

1. Předseda:
 - 1.1 zastupuje Řídící výbor navenek,
 - 1.2 je odpovědný za činnost Řídícího výboru,
 - 1.3 svolává jednání Řídícího výboru z vlastní iniciativy nebo na základě písemné žádosti nejméně jedné třetiny členů Řídícího výboru, navrhuje program a řídí jeho jednání,
 - 1.4 bere na vědomí účast hostů na jednání Řídícího výboru. Hostem může být osoba relevantní pro činnost Řídícího výboru,
 - 1.5 odpovídá za dodržování pravidel statutu Řídícího výboru všemi členy Řídícího výboru,
 - 1.6 v případě potřeby může zahájit proces písemného projednání naléhavé záležitosti prostřednictvím e-mailu, který může vést k rozhodnutí,
 - 1.7 v případě své nepřítomnosti na jednání Řídícího výboru pověří vedením jednání Řídícího výboru jednoho z místopředsedů.
2. Místopředseda:
 - 2.1 zastupuje předsedu v době jeho nepřítomnosti,
 - 2.2 vykonává ostatní práva a povinnosti podle odst. 3 tohoto článku.
3. Člen:
 - 3.1 je povinen se účastnit jednání osobně. Nemůže-li se ze závažných důvodů účastnit jednání, zastupuje jej náhradník. Náhradník má v takovém případě stejná práva jako jmenovaný člen,
 - 3.2 nemůže-li se ze závažných důvodů účastnit jednání člen ani náhradník Řídícího výboru, je člen povinen pověřit písemně¹ svého zástupce (dále jen „pověřený zástupce“). Jmenovitou účast tohoto pověřeného zástupce musí předsedovi, prostřednictvím tajemníka Řídícího výboru, oznámit nejméně 2 pracovní dny před jednáním Řídícího výboru,
 - 3.3 je povinen aktivně se podílet na práci Řídícího výboru a plnit úkoly vyplývající z usnesení přijatých na zasedání Řídícího výboru,
 - 3.4 je oprávněn předkládat Řídícímu výboru návrhy k projednání,
 - 3.5 má právo předsedovi navrhnout přizvání odborníků k určitým bodům, anebo k celému jednání Řídícího výboru. Jmenovitou účast těchto odborníků musí předsedovi, prostřednictvím tajemníka Řídícího výboru, navrhnout nejméně 5 pracovních dnů před jednáním Řídícího výboru.
4. Přizvání hosté mají právo účastnit se diskuse k projednávaným tématům. Přizvaní odborníci na vyzvání předsedy nebo místopředsedy prezentují svá odborná stanoviska k daným otázkám souvisejícím s realizací Programu.

Článek 5

Tajemník Řídícího výboru

1. Funkci tajemníka Řídícího výboru vykonává pověřený pracovník Fondu. Tajemníka jmenuje předseda po dohodě s ředitelem Fondu.
2. Tajemník Řídícího výboru:
 - 2.1 není členem Řídícího výboru; má právo účastnit se jednání bez práva hlasovat,
 - 2.2 organizačně zajišťuje jednání Řídícího výboru,
 - 2.3 shromažďuje materiály a informace potřebné pro činnost Řídícího výboru,
 - 2.4 připravuje návrh programu jednání Řídícího výboru, odpovídá za přípravu materiálů pro jednání Řídícího výboru,
 - 2.5 zajišťuje evidenci veškerých dokumentů souvisejících s činností Řídícího výboru, jejich zpracování a vyřízení,
 - 2.6 připravuje, zpracovává a předkládá Řídícímu výboru všechny podklady nezbytné pro jeho činnost,
 - 2.7 vykonává další činnosti dle pokynů předsedy, v době jeho nepřítomnosti dle pokynů místopředsedy.

Článek 6

Rozhodování Řídícího výboru

¹ V písemném pověření určí rozsah práv, kterými disponuje jím pověřený zástupce.

1. Řídící výbor je usnášeníschopný, je-li přítomna nejméně nadpoloviční většina jeho řádných členů, popřípadě náhradníků členů Řídícího výboru.
2. Řídící výbor se usnává především na základě konsensu. V případě, že jej není možno dosáhnout, je na základě rozhodnutí předsedajícího přistoupeno k hlasování. Každý člen Řídícího výboru disponuje jedním hlasem, v případě nepřítomnosti člena právo hlasovat přechází na náhradníka, nebo na základě písemného pověření může právo hlasovat přejít na jeho pověřeného zástupce.
3. V případě hlasování jsou rozhodnutí Řídícího výboru přijímána nadpoloviční většinou přítomných členů Řídícího výboru. V případě rovnosti hlasů je rozhodující hlas předsedajícího.
4. Každý člen, případně náhradník Řídícího výboru nebo pověřený zástupce s hlasovacím právem má právo uvést svůj názor do záznamu z jednání Řídícího výboru ve znění, které přednesl na jednání Řídícího výboru, zejména pokud hlasoval proti přijatému rozhodnutí.

Článek 7

Závěrečné ustanovení

1. Změny statutu Řídícího výboru se provádějí vydáním nového statutu, který schvaluje a podepisuje náměstek ministra životního prostředí zodpovědný za Program.
2. Tento statut nabývá účinnosti dnem podpisu 10. 5. 2013 náměstka ministra pro sekci technické ochrany životního prostředí.

*Mgr. Tomáš Jan Podivínský
náměstek ministra*

METODICKÉ DOPORUČENÍ

odboru zvláštní územní ochrany přírody a krajiny a odboru legislativního
 Ministerstva životního prostředí
 k uplatnění pojmu intenzivní technologie a souvisejících pojmů
 použitých v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů

Metodické doporučení je určeno: orgánům ochrany přírody

a k využití: subjektům hospodařícím na pozemcích na území národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a přírodních rezervací.

Úvod

Ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“) o zákazu hospodařit způsobem využívajícím intenzivní technologie na území národních parků, chráněných krajinných oblastí, národních přírodních rezervací a přírodních rezervací je jedním z klíčových nástrojů zákona, který zajišťuje ochranu ekosystémů tvořících předmět ochrany uvedených zvláště chráněných území před nevhodnými zásahy a činnostmi, zhoršujícími dochovaný stav předmětných ekosystémů. Pro správnou aplikaci těchto ustanovení je proto určující, zda předmět ochrany těchto zvláště chráněných území je udržován v příznivém stavu nebo zda dochází k jeho postupné degradaci a zda jsou zde naplňovány cíle ochrany přírody a ochrana těchto území je účelná a efektivní a plní svoji funkci.

Ustanovení o intenzivních technologiích nejsou u všech kategorií zvláště chráněných území formulována identicky, ale lze zde dovést záměr zákonodárce odstupňovat míru omezení využívání u jednotlivých kategorií. Ustanovení jsou u národních parků a chráněných krajinných oblastí formulována s menším omezením a umožňují provádění šetrných zásahů a činností bez povolení orgánu ochrany přírody. U chráněných krajinných oblastí je navíc vyloučeno uplatnění tohoto ustanovení v zastavěných územích obcí.

U národních přírodních rezervací a přírodních rezervací jsou tato ustanovení formulována maximálně omezujícím způsobem a převážnou většinu zásahů a činností na pozemcích zde nelze interpretovat jinak než jako způsob hospodaření využívající intenzivní technologie.

Výjimku tvoří pouze opakující se činnosti udržující přírodní poměry, za kterých ekosystém vznikl a udržuje se, například pravidelné kosení luk, pastva dobytka na pastvinách, extenzivní chov ryb a s ním spojená nezbytná manipulace s vodní hladinou na rybnících. Některé z těchto činností jsou pak u vybraných kategorií omezeny samostatným zákazem, jako například hnojení nebo použití biocidů nebo chemických látek obecně.

Správná aplikace ustanovení týkajících způsobů hospodaření využívajících intenzivní technologie je tedy nezbytným předpokladem pro správné a efektivní využití nástrojů ochrany přírody, kterými jsou jednotlivé kategorie zvláště chráněných území. Jedná se o klíčová ustanovení, která stanoví míru ochrany ekosystémů tvořících předmět ochrany jednotlivých kategorií zvláště chráněných území před intervencí ze strany člověka a tím významně ovlivňuje i stanovení způsobu a uplatnění metod péče o ekosystémy v těchto územích.

Legislativní východiska

- § 16 zákona - Základní ochranné podmínky národních parků

(1) Na celém území národních parků je zakázáno

a) hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů...,

- § 26 zákona - Základní ochranné podmínky chráněných krajinných oblastí

(3) Na území první a druhé zóny chráněné krajinné oblasti je dále zakázáno

a) hospodařit na pozemcích mimo zastavěná území obcí způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit podstatné změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů...,

- § 29 zákona - Základní ochranné podmínky národních přírodních rezervací

Na celém území národních přírodních rezervací je zakázáno

a) hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů...,

- § 34 zákona - Základní ochranné podmínky přírodních rezervací

(1) Na celém území přírodních rezervací je zakázáno

a) hospodařit na pozemcích způsobem vyžadujícím intenzivní technologie, zejména prostředky a činnosti, které mohou způsobit změny v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů...,

Vysvětlení použitých pojmů

Hospodařit na pozemcích podle těchto ustanovení zákona znamená jakékoli fyzické nakládání s nimi v obecném smyslu slova; nejedná se tedy pouze o činnosti vedoucí k získání výnosu z pozemků, jako je obdělávání zemědělských pozemků nebo hospodaření v lesích či rybníkářství, ale o veškeré nakládání vedoucí k udržení pozemků v požadovaném stavu nebo o jiné využívání pozemků. Nakládání může spočívat jak v činnosti, tak i v nečinnosti, včetně opomenutí tam, kde lze dovést právní povinnost určitým způsobem hospodařit.

Způsoby hospodaření (nakládání) jsou určeny druhy pozemků, porosty na nich a použitými technologiemi. Ponechání pozemků ladem je způsob hospodaření, při kterém nejsou využívány žádné technologie.

Technologiemi jsou podle těchto ustanovení zákona míněny zejména činnosti (pracovní úkony, výrobní postupy, zásahy apod.) prováděné při hospodaření na pozemcích, vykonávané s použitím odpovídajících prostředků (stroje, nástroje, technické pomůcky, chemické prostředky apod.).

Intenzita je pak vyjádřením míry účinnosti technologie při vyvolávání změn dotčeného objektu; v tomto případě jsou objektem působení ekosystémy [§ 3 odst. 1 písm. j) zákona] nacházející se:

- v národních parcích anebo prvních a druhých zónách chráněných krajinných oblastí mimo zastavěná území obcí; mírou účinnosti jsou technologií vyvolané **podstatné změny** v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci těchto ekosystémů;
- v národních přírodních rezervacích anebo přírodních rezervacích; mírou účinnosti jsou technologií vyvolané **změny** v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci těchto ekosystémů.

Intenzivními technologiemi jsou tedy podle těchto ustanovení zákona na území:

- národních parků anebo prvních a druhých zón chráněných krajinných oblastí mimo zastavěná území obcí všechny technologie (prostředky a činnosti), které mohou způsobit podstatnou změnu v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů,
- národních přírodních rezervací anebo přírodních rezervací všechny technologie (prostředky a činnosti), které mohou způsobit změnu v biologické rozmanitosti, struktuře a funkci ekosystémů.

Ekosystém je funkční soustava živých a neživých složek životního prostředí, jež jsou navzájem spojeny výměnou látek, tokem energie a předáváním informací a které se vzájemně ovlivňují a vyvíjejí v určitém prostoru a čase [§ 3 odst. 1 písm. j) zákona]. Stav ekosystému rozhodný pro posouzení dopadu zásahu nebo činnosti se hodnotí v časovém okamžiku přímo předcházejícímu provedení zásahu nebo činnosti majících znaky intenzivní technologie. Prostorově je pak ekosystém vymezen rozhraními mezi dvěma nebo více ekosystémy. Za **dva odlišné ekosystémy** lze považovat takové přírodní útvary, které se liší výčtem druhů organismů (živých složek ekosystémů) indikujících přírodní společenstva charakteristická pro daný typ ekosystému a charakteristikami prostředí (neživých složek ekosystémů), v kterém se organismy vyskytují. Jako jednotky prostorového vymezení ekosystémů, lze pro účely aplikace tohoto ustanovení zákona využít typy přírodních stanovišť, jejichž charakteristika a indikační druhy jsou uvedeny v Katalogu biotopů České republiky (AOPK ČR, 2001).

Biologickou rozmaností ekosystémů se rozumí dochovaná různorodost živých složek ekosystémů na úrovni genů (genetická variabilita populace) a druhů (druhovú skladba).

Strukturou ekosystémů se rozumí vzájemné uspořádání jednotlivých živých i neživých složek ekosystému v prostoru a čase.

Funkcemi ekosystémů se rozumí funkční vztahy mezi jeho složkami, reprezentované zejména koloběhem látek (tzv. biochemické cykly) a toky energie, které umožňují zachování společenstva organismů, které daný ekosystém tvoří [§ 3 odst. 1 písm. i) zákona].

Podstatnou změnou v biologické rozmanosti, struktuře a funkci ekosystémů jsou ve smyslu § 16 odst. 1 písm. a) a § 36 odst. 3 písm. a) zákona takové změny, které vedou přímo anebo nepřímo, k zániku některé přirozené složky daného ekosystému, a to i postupnému.

Změnou v biologické rozmanosti, struktuře a funkci ekosystémů jsou ve smyslu § 29 písm. a) a § 34 odst. 1 písm. a) zákona všechny změny stavu ekosystémů na území národních přírodních rezervací anebo přírodních rezervací vyvolané přímým i nepřímým působením člověka na ekosystém.

Obecné znaky intenzivních technologií podle kategorií zvláště chráněných území

Národní parky a chráněné krajinné oblasti

Intenzivní technologií, která může způsobit podstatnou změnu v biologické rozmanosti, struktuře a funkci ekosystémů je tedy na území národních parků, s přihlédnutím k ustanovení § 15 odst. 1 a 2 zákona, anebo na území prvních a druhých zón chráněných krajinných oblastí mimo zastavěná území obcí, s přihlédnutím k ustanovení § 25 odst. 1 a 2 zákona, každá z činností, která vede k:

- přímému odstranění či systematickému odstraňování určitého druhu z přírodního společenstva daného ekosystému a tím k snižování druhové variability daného ekosystému (např. odstraňování tzv. plevelných dřevin – bříza, jeřáb, osika, keře v rámci výchovy lesních porostů, aplikace selektivních biocidů apod.),
- nepřímému systematickému odstraňování určitého druhu z přírodního společenstva daného ekosystému a tím ke snižování druhové rozmanosti daného ekosystému, změnou přírodních podmínek v ekosystému (např. redukce nebo odstraňování stromového patra vedoucí takové změně přírodních podmínek v daném ekosystému, že přestává plnit funkci biotopu pro některé jeho živé složky; systematické odstraňování odumírajících a odumřelých stromů a tlejícího dřeva; systematické loupání odumřelých kmenů; změny vodního režimu; plošné hnojení nebo vápnění; plošná aplikace biocidů; plošná obnova trvalých travních porostů pomocí orby; plošné přisevy trvalých travních porostů, apod.),
- změně věkového a prostorového uspořádání složek ekosystému (např. obnovní postupy uplatňované v lesních porostech, které vedou ke snižování podílu zastoupení lesních porostů odpovídajících některé ze tří vývojových fází přirozeného lesa - fáze zmlazování, optima a rozpadu, pod úroveň jejího přirozeného zastoupení v rámci daného typu lesa, apod.),
- přímému odstranění či systematickému odstraňování společenstev daného ekosystému (např. odlesňování, umělé zalesňování nelesních ploch, vytváření vodních ploch),
- nepřímému systematickému odstraňování určitého přírodního společenstva daného ekosystému a tím k snižování biologické rozmanosti daného ekosystému, změnou přírodních podmínek v ekosystému (např. odstraňování stromového patra; systematické odstraňování odumírajících a odumřelých stromů a tlejícího dřeva; systematické loupání odumřelých kmenů; změny vodního režimu; plošné hnojení nebo vápnění; plošná aplikace neselektivních biocidů; plošné rozorávání trvalých travních porostů, apod.).

Národní přírodní rezervace a přírodní rezervace

Intenzivní technologií, která může způsobit změnu v biologické rozmanosti, struktuře a funkci ekosystémů je tedy na území národních přírodních rezervací, s přihlédnutím k ustanovení § 28 odst. 1 a 2 zákona, a na území přírodních rezervací, s přihlédnutím k ustanovení § 33 odst. 1 zákona, každá z činností, která vede k:

- přímému odstranění či systematickému odstraňování jedinců druhů tvořících společenstvo daného ekosystému,
- přímému odstranění či systematickému odstraňování určité genetické formy organismů v rámci dané populace druhu a tím k snižování genetické variability dané populace (např. odstraňování předrůstavých, podúrovňových nebo netvárných stromů v rámci výchovy lesních porostů, apod.),
- nepřímému systematickému odstraňování jedinců druhů tvořících společenstva daného ekosystému změnou přírodních podmínek v ekosystému (např. redukce nebo odstraňování stromového patra vedoucí k takové změně přírodních podmínek v daném ekosystému, že přestává plnit funkci biotopu pro některé jeho živé složky; systematické odstraňování odumírajících a odumřelých stromů a tlejícího dřeva; systematické loupání odumřelých kmenů; změny vodního režimu; hnojení nebo vápnění; aplikace biocidů; obnova trvalých travních porostů pomocí orby; přisevy trvalých travních porostů, apod.),
- změně věkového a prostorového uspořádání složek ekosystému (např. obnovní a výchovné postupy uplatňované v lesních porostech, apod.),
- přímému odstranění či systematickému odstraňování přírodního společenstva daného ekosystému (např. odlesňování, umělé zalesňování nelesních ploch, vytváření vodních ploch),
- nepřímému systematickému odstraňování určitého přírodního společenstva daného ekosystému a tím ke snižování biologické rozmanitosti daného ekosystému, změnou přírodních podmínek v ekosystému (např. odstraňování stromového patra; odstraňování odumírajících a odumřelých stromů a tlejícího dřeva; změny vodního režimu; hnojení nebo vápnění; aplikace biocidů; rozorávání trvalých travních porostů, apod.).

Zakázané způsoby hospodaření jsou tedy takové, při kterých jsou využívány výše uvedené intenzivní technologie. Rozhodující přitom je zda technologie může způsobit uvedenou změnu a ne skutečnost, zda k změně v konkrétním případě opravdu dojde či nikoliv. Způsoby hospodaření, které nevyužívají technologie s výše uvedenými možnými dopady na ekosystémy, nejsou zakázané.

Základní zásady použití ustanovení o zákazech způsobů hospodaření s využitím intenzivních technologií

Národní parky

Ustanovení § 16 odst. 1 písm. a) zákona se aplikuje na ekosystémy, které se vyskytují na území národních parků. Jedná se jak o ekosystémy přirozené, tak i o ekosystémy, které svou činností formoval člověk (např. louky, pastviny, umělé vodní plochy, apod.) [§ 15 odst. 1 zákona].

Používat intenzivní technologie lze pouze za předpokladu, že budou zachovány nebo zlepšeny přírodní poměry na území národních parků a respektovány přitom jejich vědecké a výchovné cíle [§ 15 odst. 2 zákona] a splněny podmínky pro povolení výjimky ze zákazu [§ 43 zákona] a výjimka povolena.

Zákon neobsahuje žádné ustanovení, na základě kterého by bylo možno dovodit, že by toto ustanovení zákona bylo možno vykládat v první, druhé nebo třetí zóně národních parků odlišně. Technologie však musí být vždy posuzovány z hlediska jejich možných dopadů na stav ekosystémů a ty mají na území prvních zón obvykle vyšší stupeň přirozenosti, a tím jsou i citlivější na možné negativní ovlivnění nevhodně použitou technologií.

Chráněné krajinné oblasti

Ustanovení § 26 odst. 3 písm. a) zákona se aplikuje na ekosystémy, které se vyskytují na území prvních a druhých zón chráněných krajinných oblastí mimo zastavená území obcí. Jedná se především o ekosystémy, které svou činností formoval člověk (např. kulturní lesy, louky, pastviny, umělé vodní plochy, apod.), ale i o ekosystémy přirozené [§ 25 odst. 1 zákona].

Používat intenzivní technologie lze pouze za předpokladu, že bude udržen nebo zlepšen přírodní stav území prvních a druhých zón chráněných krajinných oblastí mimo zastavená území obcí a budou zachovány a vytvářeny optimální ekologické funkce těchto území [§ 25 odst. 2 zákona] a splněny podmínky pro povolení výjimky ze zákazu [§ 43 zákona] a výjimka povolena.

Zákon neobsahuje žádné ustanovení, na základě kterého by bylo možno dovodit, že by toto ustanovení zákona bylo možno vykládat v první nebo druhé zóně chráněných krajinných oblastí mimo zastavená území obcí odlišně. Technologie však musí být vždy posuzovány z hlediska jejich možných dopadů na stav ekosystémů.

Národní přírodní rezervace

Ustanovení § 29 písm. a) zákona se aplikuje na ekosystémy, které se vyskytují na území národních přírodních rezervací. Jedná se jak o ekosystémy přirozené, tak i o ekosystémy, které svou činností formoval člověk (např. louky, pastviny, umělé vodní plochy, apod.) [§ 28 odst. 1 zákona].

Používat intenzivní technologie lze pouze za předpokladu, že bude uchován nebo zlepšen dosavadní stav přírodního prostředí [§ 28 odst. 2 zákona] a splněny podmínky pro povolení výjimky ze zákazu [§ 43 zákona] a výjimka povolena.

Přírodní rezervace

Ustanovení § 34 odst. 1 písm. a) zákona se aplikuje na ekosystémy, které se vyskytují na území přírodních rezervací. Jedná se jak o ekosystémy přirozené, tak i o ekosystémy, které svou činností formoval člověk (např. louky, pastviny, umělé vodní plochy, apod.) [§ 33 odst. 1 zákona].

Používat intenzivní technologie lze pouze za předpokladu, že budou splněny podmínky pro povolení výjimky ze zákazu [§ 43 zákona] a výjimka povolena.

Za hospodaření vyžadující použití intenzivních technologií nelze považovat:

- nakládání s pozemky spočívající v nečinnosti (ponechání pozemků ladem), jedná se o způsob hospodaření, při kterém nejsou využívány žádné technologie, tedy ani intenzivní;
- změny vyvolané v ekosystémech přírodními procesy, jako jsou větrné nebo sněhové polomy v lesích, odumírání složek ekosystémů způsobené kompetičními vztahy mezi jednotlivými složkami ekosystémů, sukcese, apod.;
- opakované činnosti zajišťující přírodní poměry, za kterých předmětný ekosystém vznikl a v současnosti se udržuje (např. pravidelné kosení luk za použití vhodné technologie, přiměřená pastva dobytka na pastvinách zajišťující funkčnost tohoto ekosystému, extenzivní chov ryb a s ním spojená nezbytná manipulace s vodní hladinou na rybnících).

V Praze dne 24. 4. 2013

Ministerstvo životního prostředí
odbor 620 a odbor 410